

NIRAS magazine

MAGAZINE OVER DE ACTIVITEITEN VAN DE NATIONALE INSTELLING
VOOR RADIOACTIEF AFVAL EN VERRIJKTE SPLIJTSTOFFEN
JUNI 2020 NR.11 • WWW.NIRAS.BE

SANERINGSOPERATIES IN FLEURUS GAAN STILAAN LAATSTE FASE IN

Teamwork bij
de realisatie
van bezoekers-
centrum Tabloos

Mols partner-
schap MONA
viert twintigste
verjaardag

Renovatie-
werken aan
onderzoeks-
laboratorium
HADES

EDITO

Beste lezer,

We leven vandaag in ongewone tijden, met een coronavirus dat voor een groot deel ons doen en laten bepaalt. Ik wil daarom in de eerste plaats, en in naam van al onze medewerkers, iedereen bedanken die zich inzet om deze crisis het hoofd te bieden. Ook NIRAS nam haar verantwoordelijkheid: samen met onze industriële dochteronderneming Belgoprocess schonken we meer dan tweeduizend beschermende overalls en honderden mondklappers weg. Door te helpen waar we kunnen en door samen te werken, kunnen we dit virus overwinnen.

Samenwerking is voor NIRAS altijd al cruciaal geweest. Meer bepaald bij een andere maatschappelijke uitdaging: het veilige beheer van radioactief afval. De samenwerking met technische experts en wetenschappers, maar ook met de bevolking. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het oppervlaktebergingsproject voor laag- en middelactief kortlevend afval in Dessel. Geworteld in een jarenlang proces van inspraak en participatie kan dat project steunen op een breed draagvlak.

De twintigste verjaardag van het Molse partnerschap MONA en vorig jaar die van het Desselse partnerschap STORA tonen aan hoever dat unieke samenwerkingsmodel teruggaat in de tijd. Meerwaardeprojecten als het bezoekerscentrum Tablo – waar plaatselijke vrijwilligers mee aan de knoppen zitten – en het natuurbeheer op en rond de bergingsite tonen er de vruchten van. Een maatschappelijk contract legt het engagement van NIRAS nu ook vast ten aanzien van de toekomstige generaties.

Dit magazine telt nog meer voorbeelden van succesvolle samenwerkingsverbanden. Het doel dat we voor ogen hebben, is altijd hetzelfde: een veilig en gedragen afvalbeheer, zowel vandaag als in de toekomst. Of het nu gaat om investeringen bij Belgoprocess, renovatiewerken aan het ondergrondse onderzoekslab HADES of om advies bij nucleaire vergunningsdossiers.

De coronacrisis is voor veel organisaties een aanleiding om hun werking in vraag te stellen en na te gaan hoe het beter kan. Die oefening maakt NIRAS al jaren. Toen we exploitant werden van de nucleaire site in Fleurus schakelden we zelfs nog een versnelling hoger door een geïntegreerd managementsysteem te implementeren. Intussen is de sanering van die site al vergevorderd en zit continu verbeteren helemaal ingebakken in onze organisatiecultuur.

Veel leesplezier,

Marc Demarche
Directeur-generaal van NIRAS

4

Sanering en ontmanteling
van de site in Fleurus

14

Twee vrijwilligers over hun
engagement bij MONA

COLOFON

NIRASmagazine is het halfjaarlijkse magazine van de Nationale instelling voor radioactief afval en verrijkte splijtstoffen.

Verantwoordelijke uitgever:

Marc Demarche, directeur-generaal van NIRAS,
Kunstlaan 14, 1210 Brussel

Redactie en realisatie:

Pantarein Publishing

Copyright foto's: Bailleul Ontwerpbureau,
Belgoprocess, Elisabeth Verwaest, EURIDICE,
Jan De Coninck, Jesse Willems, MONA,
NIRAS, SCK CEN, Simply Kate, Valentin Bianchi,
Wim Caeyers

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van NIRAS. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar worden gemaakt zonder uitdrukkelijke toestemming van NIRAS.

INHOUD

VERDER IN DIT NUMMER

Werkgroepen Tabloo bijna klaar met hun opdracht	8
NIRAS hernieuwt haar engagement voor Dessel en Mol	17
NIRAS KORT	30

IN BEELD

Natuurbeheer op en rond de oppervlaktebergingsite in Dessel	12
Extra opslagruimte bij Belgoproces	20

SANERING EN ONTMANTELING SITE FLEURUS

SANERINGSOPERATIES IN FLEURUS GAAN STILAAAN LAATSTE FASE IN

In 2012 ging in het Waalse Fleurus het bedrijf Best Medical Belgium S.A. failliet, een producent van radio-isotopen voor de medische sector. NIRAS is sindsdien verantwoordelijk voor de sanering en de ontmanteling van de site. Een secuur werk, waarvan de sanering bijna ten einde is. Dat betekent dat zo goed als alle mobiele of eenvoudig demonteerbare materialen en uitrustingen er nu zijn gesorteerd en weggehaald. Deze zomer staat de ontmanteling van de eerste van twee deeltjesversnellers of cyclotrons op de planning: die vaste installaties – en het gebouw waarin ze zich bevinden – worden volledig afgebroken en afgevoerd voor verdere verwerking.

Best Medical Belgium S.A. werd opgericht in 2011 en produceerde radio-isotopen die onder andere gebruikt werden om patiënten met kanker te behandelen. Het bedrijf nam in Fleurus de installaties over van het Canadese Nordion, dat geherstructureerd werd. Een jaar later ging Best Medical Belgium failliet. Slechts voor een deel van de site werd een overnemer gevonden, waarna NIRAS de opdracht kreeg om de niet-overgenomen installaties te saneren en te ontmantelen. **Hughes Van Humbeeck van NIRAS**, manager van de site: “Dat hoort bij onze maatschappelijke opdracht: als een nucleaire exploitant failliet gaat, moeten wij voorkomen dat er risico’s ontstaan voor mens en milieu.” Het betekende het begin van een langdurig en bijzonder secuur werk.

Zo weinig mogelijk afval

In een eerste fase werd de veiligheid van de gebouwen en de installaties gecontroleerd en indien nodig verbeterd, een noodzakelijke stap vóór de sanering van de gebouwen. “Het doel van die eerste fase was onder meer om ervoor te zorgen dat alle veiligheidssystemen optimaal zouden functioneren en dat het personeel in de veiligst mogelijke omstandigheden kon werken”, zegt Hughes Van Humbeeck. “Daarnaast

SANERING	ONTMANTELING
WAT HOUDT HET IN? De sanering bestaat uit het verzamelen, sorteren en afvoeren van de mobiele of eenvoudig demonteerbare materialen en uitrustingen die niet noodzakelijk zijn voor de veiligheid of voor de toekomstige ontmantelingsoperaties.	WAT HOUDT HET IN? Tijdens de ontmanteling worden de vaste installaties en uitrustingen gedemonteerd of versneden en (indien nodig) ontsmet. Daarna gaan ze naar het meest geschikte afvoerpunt voor recyclage of voor verdere verwerking.
WAT DOEN WE OP DE SITE IN FLEURUS? Alle gebouwen op de site worden volledig gesaneerd.	WAT DOEN WE OP DE SITE IN FLEURUS? Alleen het gebouw waarin de twee cyclotrons zijn ondergebracht, wordt ontmanteld, samen met de cyclotrons zelf. De muren en het plafond van het gebouw zijn immers besmet of radioactief geactiveerd.
WAT IS DE TIMING? De sanering is bijna ten einde. In de loop van 2021 zijn de werken afgerond.	WAT IS DE TIMING? De ontmanteling ging van start in januari 2020. De ontmantelingsactiviteiten zullen vermoedelijk duren tot 2028.

hebben we het grootste deel van het afval verwijderd dat nog in de installaties aanwezig was, zoals vaten met middelactief strontium-90-afval. Ook de saneringsoperaties hebben we verder voorbereid.

Bijvoorbeeld door werkplaatsen in te richten waar besmette materialen versneden konden worden. Of door opslagruimtes te maken voor de afvalvaten die gevuld zouden worden tijdens de sanering.”

De eigenlijke sanering kwam op gang in 2017 en is nog steeds bezig. “We brengen uitrustingen uit de oude productie-installaties over naar de ingerichte werkplaatsen, om zo de meest veilige werkomstandigheden te verzekeren. Alles wat uit een gecontroleerde zone komt (*de zone waar gewerkt werd met radioactieve stoffen, red.*), is mogelijk radioactief. Ieder voorwerp wordt daarom grondig onderzocht en gecontroleerd op besmetting: we gaan uiterst nauwgezet te werk om de besmette uitrustingen te scheiden van de niet-besmette. Dat doen we om zo weinig mogelijk radioactief afval over te houden en de kosten te beperken.”

De gesorteerde materialen worden daarna afgevoerd naar de juiste verwerkings- of recyclage-installaties. Radioactief afval gaat naar Belgo-

process in Dessel, de industriële dochteronderneming van NIRAS. Metalen die gerecycleerd kunnen worden, vertrekken naar smeltinstallaties in het buitenland. De overige materialen worden vrijgegeven volgens de geldende voorschriften en komen terecht op een conventionele stortplaats. Volgens de huidige planning worden de saneringsoperaties in de loop van volgend jaar afgerond.

Ontmanteling cyclotrons

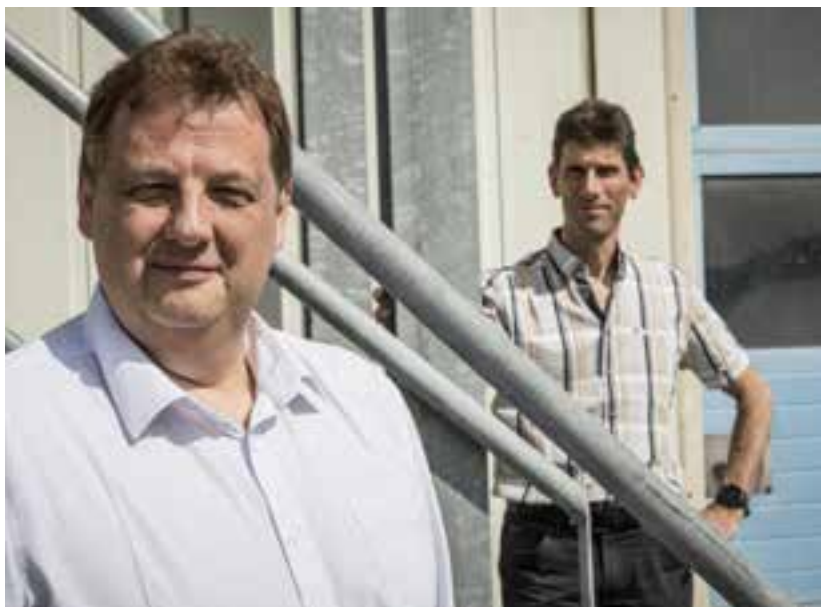
Alvast de sanering van het gebouw met de oude productie-installaties is stilaan achter de rug, waardoor NIRAS kan overgaan tot de ontmanteling ervan. Daarvoor is een specifieke vergunning nodig van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC). “We hebben die vergunning in oktober vorig jaar ontvangen”, zegt

Michel Gaelens van NIRAS, sinds kort projectleider in Fleurus (rechts op de foto hiernaast). “Het gebouw waarin twee cyclotrons staan – en die cyclotrons zelf – kunnen dus worden ontmanteld. Die machines werden destijds gebruikt om de medische radio-isotopen te produceren. Ook de ondersteunende installaties, zoals veertien afgeschermd cellen, worden volledig afgebroken. We starten deze zomer met de ontmanteling van de eerste cyclotron, de tweede zal volgen vanaf 2022.”

Tijdens die operatie worden beide cyclotrons – zo’n 350 en 250 ton zwaar – gedemonteerd en versneden. De meeste onderdelen gaan vervolgens naar aangepaste installaties in het buitenland, waar ze versmolten worden om het metaal te recupereren. Het radioactieve afval, slak die

Het team in Fleurus gaat uiterst nauwgezet te werk om de besmette uitrustingen te scheiden van de niet-besmette.

“Als een nucleaire exploitant failliet gaat, moeten wij voorkomen dat er risico’s ontstaan voor mens en milieu. Dat hoort bij onze maatschappelijke opdracht.”

HUGHES VAN HUMBEECK,
NIRAS (LINKS)

ontstaat tijdens het smeltproces, komt terug naar België voor opslag in de gebouwen van Belgoprocess. “Als de cyclotrons, de ondersteunende installaties en de cellen weg zijn, moeten we alleen nog het gebouw ontmantelen waarin ze stonden. De betonnen muren, plafonds en vloer zijn er immers radioactief. Hun ontmanteling vereist specifieke veiligheidsmaatregelen. We zullen bijvoorbeeld een stalen, luchtdichte constructie bouwen boven de besmette zone. De vereiste vergunning voor die constructie hebben we al op zak.”

Veiligheidsmaatregelen

Naast die geplande stalen constructie neemt NIRAS nog tal van andere veiligheidsmaatregelen tijdens haar activiteiten in Fleurus. “NIRAS maakt van veiligheid haar prioriteit”, vertelt Michel Gaelens. “De ploegen die hier werken, waken tijdens de volledige duur van de operaties over de strikte naleving van de veiligheidsproce-

dures en -normen. We zorgen er ook voor dat die veiligheidscultuur wordt doorgegeven aan de verschillende onderaannemers. Zo krijgen ze een opleiding over de specifieke kenmerken en de mogelijke risico’s van de site en van de installaties. Door dagelijks te overleggen en informatie uit te wisselen, kunnen we die risico’s zoveel mogelijk voorkomen.”

“Rond 2028 zou de ontmanteling van de zone met de cyclotrons klaar moeten zijn en kan het gebouw gedeclasseerd worden. Dat betekent dat het niet langer beschouwd wordt als een nucleair gebouw, en dus verder kan worden afgebroken door een reguliere aannemer. Op dat moment zit de opdracht van NIRAS in Fleurus erop.”

De deeltjesversnellers of cyclotrons werden gebruikt om medische radio-isotopen te produceren.

UITWERKING BEZOEKERSCENTRUM TABLOO

“ER IS UITSTEKENDE TEAMWORK GELEVERD OM VAN TABLOO EEN SUCCES TE MAKEN”

Het bezoekerscentrum Tabloo in Dessel is een schoolvoorbeeld van een ambitieus project dat tot stand komt via inspraak en participatie van de lokale bevolking. Bij de realisatie van Tabloo zitten zeventien werkgroepen met inwoners van Dessel en Mol mee aan de knoppen: het afgelopen anderhalf jaar drukten zij hun stempel op zowat alle aspecten van het centrum. Nu hun taak er bijna op zit, is het tijd voor een terugblik op dit unieke participatietraject.

In november 2019 volgden de vrijwilligers een eerste keer een presentatie over de voortgang van de werkgroepen.

Het hart van Tabloo zal bestaan uit een interactieve expo over radioactiviteit en het beheer van radioactief afval.

Volgend jaar krijgt Dessel en bij uitbreiding het hele land er een belangrijke toeristische trekpleister bij: het bezoekerscentrum Tabloo, dat midden in het groen komt te liggen aan de rand van de toekomstige oppervlaktebergingsite voor laag- en middelactief kortlevend afval. Het hart van het opvallende, tafelvormige gebouw zal bestaan uit een interactieve expo over radioactiviteit en het beheer van radioactief afval.

Het centrum belooft ook een bruisende ontmoetingsplaats te worden voor de inwoners van de streek. Een theaterzaal, een gezellige bistro en polyvalente ruimtes zijn maar enkele van de troeven die Tabloo voor hen in huis heeft. De lokale bevolking trok het afgelopen anderhalf jaar dan ook met veel enthousiasme mee aan de kar bij de uitwerking van het centrum.

Hoofddrol werkgroepen

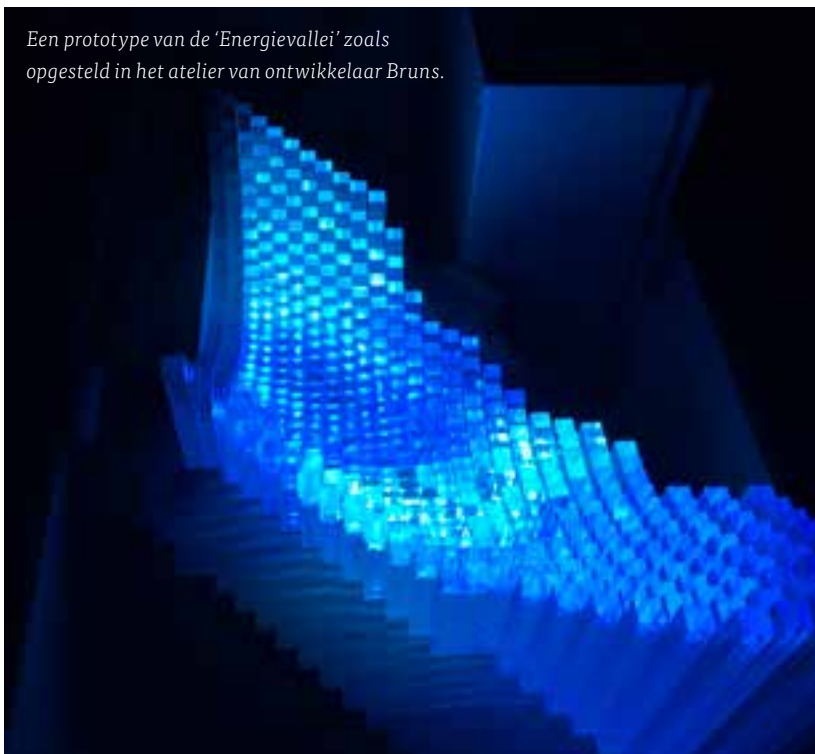
“Het nieuwe bezoekerscentrum is een verhaal voor en door de lokale gemeenschap”, zegt **Nadine Van Mechelen van Isotopolis**, het huidige informatiecentrum van NIRAS in Dessel. Door de komst van Tabloo zal dat centrum de deuren sluiten. “Tabloo is een van de meerwaardeprojecten die voortvloeien uit de voorwaarden van de inwoners van Dessel en Mol, vertegenwoordigd door respectievelijk de partnerschappen STORA en MONA, om een oppervlaktebergingsinstallatie voor radioactief afval op hun grondgebied te aanvaarden. Dat die inwoners ook bij de realisatie van het centrum een hoofddrol spelen, spreekt dus vanzelf.”

Zo’n zestig vrijwilligers uit de streek nemen die hoofddrol op. Sinds begin

2019 schrijven zij mee aan het verhaal van Tabloo, en voor de meesten zit hun opdracht er bijna op. “Verdeeld over zeventien werkgroepen gaven zij mee vorm aan onder andere het landschapspark en de gemeenschapsfunctie van het centrum, of breiden ze een vervolg aan het werk dat eerder al was gebeurd voor de permanente expo (zie kader op p. 10). Elke werkgroep kwam een vijftal keer samen. De vrijwilligers gingen in geanimeerde vergaderingen op gelijke voet in dialoog met medewerkers van NIRAS en met Bailleul Ontwerpbureau, dat instaat voor het ontwerp van de expo en de inhoudelijke uitwerking van Tabloo.”

Elk voorstel om van een bezoek aan het centrum een boeiende daguitstap te maken, mocht op tafel komen. “Dankzij de open sfeer kwamen er heel wat originele ideeën

Een prototype van de 'Energievallei' zoals opgesteld in het atelier van ontwikkelaar Bruns.

HOE KWAM DE PERMANENTE EXPO TOT STAND?

De meeste werkgroepen zetten hun schouders onder de realisatie van de permanente expo over radioactiviteit en het beheer van radioactief afval. "Het participatietraject voor de expo begon eigenlijk al in 2014", zegt Nadine Van Mechgelen. "We hebben toen ruim een jaar nagedacht over welke thema's en opstellingen zeker niet mochten ontbreken. Daar waren mensen van NIRAS, STORA en MONA bij betrokken, ondersteund door technische experts. De tien werkgroepen die begin vorig jaar van start gingen rond de expo bouwden voort op de resultaten van dat traject."

Ook die werkgroepen, waarin naast enkele specialisten vooral veel inwoners van Dessel en Mol zaten, hadden nog flink wat werk voor de boeg. "Neem bijvoorbeeld de 'Energievallei', een van de knapste opstellingen van de expo die de energie van radioactieve isotopen visualiseert. In het voortraject waren de partnerschappen met het idee gekomen om die energie in 3D te tonen via kleurrijke lichtgevende staafjes. Dat we het zo zouden aanpakken, lag dus al vast. Maar het verhaal bij die opstelling moest nog helemaal geschreven worden. Hoe licht je zo'n wetenschappelijk onderwerp toe? Welke uitleg krijgen kinderen, gewone bezoekers en gevorderden te horen in hun audiogids? Dat heeft een van de werkgroepen het afgelopen anderhalf jaar van a tot z uitgewerkt."

naar boven, soms al tijdens de eerste vergadering. De inbreng van de vrijwilligers bleek erg waardevol. Ook als ze geen ervaring hadden met hun thema. In de werkgroepen over de expo stelden vrijwilligers zonder wetenschappelijke achtergrond vaak vragen bij een uitleg waarvan de aanwezige specialisten – bijvoorbeeld ex-medewerkers van SCK CEN – dachten dat die duidelijk was. Zo kwamen we samen tot informatie op maat van iedereen: leek én expert."

Gemotiveerde inwoners

Bij het engagement in een werkgroep kwam heel wat kijken. De vrijwilligers woonden de vergaderingen bij maar vaak lazen ze thuis ook teksten na, sprokkelde ze informatie of bereidden ze een volgende bijeenkomst voor. "Niet vanzelfsprekend," weet Nadine Van Mechgelen, "zeker voor de mensen met een job. We mogen van geluk spreken dat er in Dessel en Mol zoveel gemotiveerde inwoners bereid waren om een groot deel van hun vrije tijd in Tablooi te investeren. En het resultaat mag er zijn: door hun inzet zal het aanbod van het centrum beter afgestemd zijn op onder meer de lokale context."

"Zo telt de werkgroep 'Gemeenschapswerking' tal van mensen uit het verenigingsleven in de regio. Dankzij hen kunnen we betere beslissingen nemen over bijvoorbeeld de verhuur van de polyvalente ruimtes en de theaterzaal aan lokale verenigingen. Ook op het natuurleerpad, een leerrijk wandelpad dat door het landschapspark zal kronkelen, drukken de vrijwilligers hun stempel. In de werkgroep die zich daarover buigt, zitten leden van lokale natuurverenigingen die goed op de hoogte zijn van de fauna en flora in en rond het park. Denk aan de typische heidevegetatie, die door de vrijwilligers aan bod zal komen."

Feestelijk moment

Onder voorbehoud wegens de coronacrisis bezoeken de werkgroepen in september de ateliers van ontwikkelaars Bruns en CREATE, waar de opstellingen van de permanente expo worden gemaakt. "Het zal de vrijwilligers boeien om te zien hoe de ideeën en concepten waar ze vergadering na vergadering aan schaaften uiteindelijk vorm hebben gekregen. Ik ben er zeker van dat ze trots zullen zijn op het resultaat, en terecht."

Door alle werkgroepen uit te nodigen en niet alleen die rond de expo, kunnen de vrijwilligers elkaars werk bewonderen. Het atelierbezoek zal ook een feestelijk moment van dank zijn voor het engagement van het afgelopen anderhalve jaar. "Ook in Tabloo komt er trouwens een duidelijke verwijzing naar de inspanningen van de werkgroepen", geeft Nadine Van Mechelen al mee. "Hoe precies, dat blijft nog even een verrassing."

Uitstekend teamwork

Naast de geëngageerde Desselaars en Mollenaars zijn er nog anderen die een belangrijke rol speelden bij de realisatie van Tabloo. Bijvoorbeeld Werner Tuytens, de redacteur die alle teksten voor de expo schreef. "Werner heeft echt bergen werk verzet. Zonder hem zouden we nooit zover staan als vandaag. Dat geldt ook voor de medewerkers van NIRAS, Belgoprocess, SCK CEN en EURIDICE (*het economische samenwerkingsverband tussen NIRAS en SCK CEN, red.*). Op hen konden we altijd rekenen voor informatie of om teksten grondig na te lezen."

Nadine Van Mechelen zelf zorgde er samen met het team van Bailleul

Ontwerpbureau voor dat de werkgroepen draaiden als een geolie-de machine. Ze leidde meer dan zeventig vergaderingen, waakte over de timing en het budget en was de tussenpersoon naar de technische experts. "Al was het soms een hele klus, ik kijk er met een goed gevoel op terug. Iedereen leverde uitste-

kend teamwork om van Tabloo een succes te maken, de vrijwilligers op kop. Dankzij hen hebben we een geslaagd traject afgelegd. Dat zie je ook aan het eindresultaat: ik denk dat we alle troeven in handen hebben om Tabloo in België op de kaart te zetten, en wie weet zelfs op de wereldkaart."

"We zijn de vrijwilligers erg dankbaar dat ze een groot deel van hun vrije tijd in Tabloo wilden investeren."

NADINE VAN MECHGELEN, ISOTOPOLIS

IN BEELD

NATUURBEHEER OP EN ROND DE OPPERVLAKTEBERGINGSSITE

De grote poel aan de zuidkant van de bergingssite zorgt voor meer biodiversiteit.

Een terrein aan natuurgebied Den Diel in Dessel wordt klaargemaakt voor herbebossing.

Het grootste deel van de toekomstige oppervlakte-bergingssite voor laag- en middelactief kortlevend afval in Dessel blijft onbebouwd. Als eigenaar ben je verplicht hiervoor een beheerplan op te stellen. Op dat uitgestrekte terrein – meer dan 70 hectare groot – geeft NIRAS met dit beheerplan de natuur alle kansen. Uiteenlopende maatregelen stimuleren de biodiversiteit op en rond de site. Daarnaast wordt een recreatief wandelpad aangelegd.

In de eerste plaats wil NIRAS de oorspronkelijke heidevegetatie op de site herstellen. “Die is gedeeltelijk overwoekerd door het pijpenstrootje, een hardnekkige grassoort”, weet **Arne Berckmans van NIRAS**. “Om de heide nieuw leven in te blazen passen we al enkele jaren twee natuurbeheermethodes toe: plaggen *(de bovenste laag begroeiing afschrapen waardoor de onderliggende heide kan opschieten, red.)* en begrazing door schapen. De eerste methode blijkt het meest effectief. Daar gaan we dus sterker op inzetten. Deze zomer wordt er bijvoorbeeld ongeveer een hectare grond geplagd.”

Kleine en grote poel

Aan de zuidkant van de bergingssite liet NIRAS zo’n vijf jaar geleden een kleine en een grote poel uitgraven. Beide poelen dragen net als het heideherstel bij aan de biodiversiteit. “Tijdens de zomermaanden komen libellen, salamanders, kikkers en andere amfibieën er graag zonnebaden op de oever. Om te verzekeren dat ze hun habitat niet verliezen, worden de poelen actief beheerd. Zo diepen we ze af en toe uit om verzanding tegen te gaan. We verwijderen ook de takken die erin terechtkomen. Zo voorkomen we dat het water verzuurt.”

Wandelaars welkom

Kunnen wandelaars die natuurlijke bezienswaardigheden zelf komen ontdekken? “Een deel van de natuur op de site is opgevat als stiltegebied. Maar buiten dat gebied zijn natuurliefhebbers zeker welkom. Ze kunnen deelnemen aan de begeleide wandeling van het informatiecentrum Isotopolis *(zie p. 31)* of binnenkort het nieuwe dolomietverharde wandelpad uittesten langs de Hooibeek en het heideterrein – een bewegwijzerd, vrij toegankelijk pad over de site dat aansluit op een bestaande provinciale wandelweg. De aanleg van het pad start dit najaar.”

Boscompensatie

Enkele kilometers verderop, aan natuurgebied Den Diel in Dessel, compenseert NIRAS dan weer de bomen die moesten wijken voor de bergingssite. **Antonio Waffelaert van NIRAS**: “We zorgen er voor ongeveer 10 hectare aan nieuwe bomen en struiken. Dat gebeurt ook daar met veel aandacht voor de biodiversiteit, bijvoorbeeld door te kiezen voor streekeigen soorten. Net als vorig jaar zal er deze herfst opnieuw een grote oppervlakte herbebost worden. In afwachting hiervan werden er in de lente opnieuw bloemenmengsels ingezaaid die zullen zorgen voor een bij-vriendelijke omgeving.”

PARTNERSCHAP MONA BESTAAT 20 JAAR

“WIJ VERTOLKEN DE STEM VAN DE MOLSE BEVOLKING BINNEN HET OPPERVLAKTE-BERGINGSPROJECT”

Begin februari, enkele maanden na het jubileum bij het Desselse partnerschap STORA, vierde ook het Molse MONA zijn twintigste verjaardag. Beide partnerschappen spelen een hoofdrol in het oppervlaktebergingsproject voor laag- en middelactief kortlevend afval in Dessel. Wij spraken met Jan Claes, vrijwilliger van het eerste uur, en José Geys, een nieuw lid, over hun engagement bij MONA.

Vrijwilligers bij MONA luisteren aandachtig naar de uitleg over de demonstratieproef. Daarvoor werden de belangrijkste onderdelen van de bergingsmodules – de betonnen bunkers waarin het afval geborgen zal worden – op ware grootte nagebouwd.

Het partnerschap MONA (Mols Overleg Nucleair Afval) werd in 2000 opgericht door NIRAS en de gemeente Mol. De opdracht: onderzoeken of een berging van laag- en middelactief kortlevend afval haalbaar is in Mol, en onder welke voorwaarden. Gedurende vier jaar van onderzoek en overleg werkte MONA een voorstel uit. Dat haalde het uiteindelijk niet – de federale regering koos voor een bergingsinstallatie in Dessel – maar de Molse voorwaarden werden wel meegenomen bij de realisatie van het oppervlaktebergingsproject. MONA bleef dan ook nauw betrokken bij het project. En dat is vandaag nog steeds zo.

Uniek participatiemodel

Jan Claes maakte de oprichting van het partnerschap mee vanaf de eerste rij. “Het concept van de partnerschappen werd destijds uitgewerkt door twee Belgische universiteiten”, vertelt hij. “Zij bogen zich onder andere over de vraag hoe NIRAS in dialoog kon gaan met de gemeente, via een orgaan dat zou spreken in naam van alle Mollenaars. Het huidige unieke participatiemodel bleek het antwoord. Door mensen uit het politieke, maatschappelijke en economische veld te verenigen, vertolkt MONA de stem van de Molse bevolking.”

Info uit de eerste hand

Niet alle vrijwilligers bij het partnerschap hebben er al een engagement van twee decennia op zitten. Er komen ook regelmatig nieuwe leden aanklop-

In 2014 bezocht MONA de Breuk van Rauw in Postel. NIRAS liet er onderzoeken hoe groot de kans is op aardbevingen in de regio.

pen. **José Geys** is een van hen. “Eind vorig jaar vroeg een kennis uit het Molse verenigingsleven me of ik zin had om lid te worden van MONA”, zegt ze. “Ik kende het oppervlaktebergingsproject een beetje. De werven op de site in Dessel had ik bijvoorbeeld al bezocht, maar ik had graag ook info uit de eerste hand gekregen. Als inwoner van Mol voel ik me bovendien betrokken bij alles wat in de regio gebeurt. Ik was dus snel overtuigd om me aan te sluiten.”

José Geys zetelt intussen ruim een half jaar in de werkgroep die het technische luik van het bergingsproject opvolgt (zie kader op p. 16). “Hoewel het technische verhaal nieuw is voor mij, merk ik dat er tijdens de werkgroepvergaderingen echt wel ruimte is voor kritische vragen. Die worden op een transparan-

te manier beantwoord of doorgespeeld naar de juiste persoon. Die sfeer van openheid viel me op. De bijeenkomsten zijn in het algemeen bijzonder leerrijk, en ook gewoon gezellig.”

Terugblik

Voor Jan Claes is de twintigste verjaardag een geschikt moment om terug te blikken op de belangrijkste realisaties van het partnerschap. “Het feit dat we er samen met NIRAS en STORA in geslaagd zijn om een oplossing te vinden voor een probleem dat het hele land aanbelangt – de berging van radioactief afval – staat voor mij op één. Een oplossing die niet van bovenaf is opgelegd en waar we heldere voorwaarden aan konden verbinden: daar ben ik trots op.”

WERKGROEPEN SLAAN BRUG TUSSEN NIRAS EN MOLLENAARS

Het hart van het Molse partnerschap wordt gevormd door drie werkgroepen, samengesteld uit geëngageerde inwoners van Mol en enkele medewerkers van NIRAS. Zij volgen niet alleen het oppervlaktebergingsproject op, ook meer algemene nucleaire thema's staan op hun agenda.

De werkgroepen zijn de eigenlijke pijlers van het partnerschap. Ze hebben elk een duidelijke opdracht waarbinnen ze in de loop der jaren massa's expertise hebben opgebouwd. Zo waken de werkgroepen 'Opvolging bergingsproject' en 'Lokale ontwikkeling' over de realisatie van de voorwaarden die aan de oppervlakteberging werden verbonden. De werkgroep 'Algemene nucleaire problematiek' richt de blik dan weer op de bredere nucleaire activiteiten in de regio en daarbuiten.

Opvolging bergingsproject

"Onze werkgroep ziet toe op alle technische, veiligheids- en milieuaspecten van het oppervlaktebergingsproject", vertelt **Mark Loos**, die de werkgroep 'Opvolging bergingsproject' voorziet. "We slaan een brug tussen NIRAS en de Molse bevolking, bijvoorbeeld door het ontwerp en de uitwerking van de berging te bespreken. Om goed op de hoogte te blijven van de laatste technische ontwikkelingen stellen we regelmatig vragen aan de ingenieurs bij NIRAS, vaak over complexe materie. Het helpt dus dat meerdere van onze leden ervaring hebben in de nucleaire sector."

Algemene nucleaire problematiek

Mark Loos is ook lid van de andere technische werkgroep binnen MONA. Die legt zich toe op de bredere nucleaire problematiek in de regio en in de wereld. "We bespreken actuele nucleaire kwesties die

niet rechtstreeks met het oppervlaktebergingsproject te maken hebben. Bijvoorbeeld de scheurtjes die opdoken in twee reactoren van onze kerncentrales, of de ramp in Fukushima enkele jaren geleden. We merken dat zulke onderwerpen leven bij de Mollenaars: als we met MONA een infoavond organiseren, hebben we meestal meer dan honderd inschrijvingen."

Lokale ontwikkeling

De derde werkgroep zet haar schouders onder de meerwaardeprojecten die zijn gegroeid uit de sociaal-economische voorwaarden voor de berging. "Wij spitsen ons toe op de maatschappelijke impact van het bergingsproject", zegt **Thomas Verheyen**, gewezen covoorzitter van de werkgroep 'Lokale ontwikkeling'. "We stonden bijvoorbeeld mee aan de wieg van het Lokaal Fonds, een goedgevuld spaarpotje dat eeuwenlang projecten en activiteiten zal financieren die een meerwaarde betekenen voor de regio."

Ook de opvolging van de 3xG-gezondheidsstudie behoort tot het takenpakket van de werkgroep. "Zo gingen we vorig jaar nog langs in de labs van onderzoeksorganisatie VITO in Mol, waar onder meer bloedstalen worden onderzocht van de driehonderd kinderen die aan de studie deelnemen. Zo'n bezoek zegt meer dan tien nieuwsbrieven, en helpt bovendien om goede contacten te onderhouden met de onderzoekers."

NIRAS HERNIEUWT HAAR ENGAGEMENT VOOR DESSEL EN MOL

“OOK DE TOEKOMSTIGE DESSELAARS EN MOLLENAARS ZULLEN DE VRUCHTEN PLUKKEN VAN HET OPPERVLAKTEBERGINGSPROJECT”

NIRAS zet in op een breed maatschappelijk draagvlak voor het oppervlaktebergingsproject in Dessel. Het bezoekerscentrum Tabloo, een van de voorwaarden verbonden aan de berging, is volop in aanbouw.

NIRAS bereidt in Dessel de bouw voor van een oppervlaktebergingsinstallatie voor laag- en middelactief kortlevend afval. Het bergingsproject komt tot stand in nauw overleg met de bevolking van Dessel en Mol, vertegenwoordigd door lokale partnerschappen. Dat blijft ook in de toekomst zo: in een maatschappelijk contract hernieuwde en concretiseerde NIRAS eind vorig jaar haar engagement ten aanzien van de inwoners van beide gemeenten.

Radioactief afval bergen kan niet zonder steun van de lokale bevolking. Zonder een breed maatschappelijk draagvlak staat zelfs de technisch beste bergingsoplossing geïsoleerd. NIRAS zet daarom bij al haar activiteiten sterk in op inspraak en participatie. Het bergingsproject in Dessel is daar een bewijs van. Over enkele jaren wordt in die gemeente al het laag- en middelactieve kortlevende afval in ons land veilig geborgen in een oppervlaktebergingsinstallatie.

Voorwaarden partnerschappen

“De partnerschappen STORA (Dessel) en MONA (Mol) stelden destijds voorwaarden aan de berging. Onder meer op het vlak van veiligheid, communicatie en gezondheid”, zegt **Kris Van Dijck, burgemeester van Dessel**. “Al sinds 2010 werkt NIRAS die voorwaarden samen met hen uit tot projecten met een tastbare meerwaarde voor de regio. Denk maar aan bezoekerscentrum Tablo, dat onder andere een interactieve expo zal huisvesten over radioactiviteit en het beheer van radioactief afval.”

Nu de effectieve realisatie van de oppervlaktebergingsinstallatie steeds dichterbij komt, was het tijd voor een tussentijdse balans van de projecten. “Samen met STORA en MONA gingen onze gemeenten na

“De transparante financiering van alle meerwaardeprojecten geeft vertrouwen voor de toekomst.”

KRIS VAN DIJCK,
BURGEMEESTER VAN DESSEL

of de meerwaardeprojecten aan de verwachtingen beantwoorden. En of ze een goede uitwerking zijn van de voorwaarden die destijds werden geformuleerd. De balans bleek positief: we kunnen zeker doorgaan op de ingeslagen weg.”

Krijtlijnen voor de toekomst

Het resultaat van die oefening werd opgetekend in een ‘maatschappelijk contract’. In dat document hernieuwt en concretiseert NIRAS haar engagement om de voorwaarden van de partnerschappen ook in de toekomst te blijven invullen. De verbintenis ten aanzien van de lokale bevolking zal op die manier meerdere generaties overspannen.

En dat is belangrijk, vindt **Wim Caeyers, burgemeester van Mol**: “Ook de toekomstige Desselaars en Mollenaars moeten de vruchten kunnen plukken van het oppervlaktebergingsproject. Het maatschappelijk contract zet daarom vooral krijtlijnen uit. De voorwaarden liggen vast, maar hoe die precies worden ingevuld, kan altijd in overleg worden bijgestuurd als de omstandigheden daar om vragen. Met andere woorden: als de behoeften van de lokale bevolking in de toekomst zouden veranderen, dan is het contract flexibel genoeg om daarop in te spelen.”

Vertrouwen

Het financiële plaatje van het project is bij wet geregeld. “De financiering is verzekerd, zowel vandaag als in de verre toekomst. Dat geeft vertrouwen in het verdere verloop van het project”, zegt Kris Van Dijck. Ook in Mol is er vertrouwen in het hernieuwde engagement. “Het feit dat

het maatschappelijk contract unaniem werd goedgekeurd door onze gemeenteraad toont dat aan”, besluit Wim Caeyers. “Het document zet duidelijke baten tegenover de verantwoordelijkheid die we als gemeenten opnemen door een oppervlakteber-

ging voor radioactief afval op ons grondgebied te aanvaarden.”

Bekijk het maatschappelijk contract op www.niras.be/maatschappelijk-contract.

“De voorwaarden van onze inwoners liggen vast, maar hoe die precies worden ingevuld, kan altijd in overleg worden bijgestuurd.”

WIM CAEYERS,
BURGEMEESTER VAN MOL

IN BEELD

EXTRA OPSLAGRUIMTE VOOR RADIOACTIEF AFVAL

Een extra hoogspanningsgebouw op de site zal alle nieuwbouwprojecten voorzien van voldoende elektriciteit.

Er komt een nieuw gebouw in Dessel voor de vaten met laagactief afval die een risico lopen op gelvorming. Eind dit jaar vindt de eerstesteenlegging plaats.

In de lente werd nog volop gewerkt aan de ruwbouw van de nieuwe opslagmodule.

NIRAS investeert de komende jaren in extra opslagcapaciteit voor radioactief afval op de site in Dessel, die wordt geëxploiteerd door haar industriële dochteronderneming Belgoprocess. Ondanks een tijdelijke pauze door de coronacrisis zijn de eerste werven al flink opgeschoten.

Het radioactieve afval in ons land ligt veilig opgeslagen bij Belgoprocess in de Antwerpse Kempen. Laag-, middel- en hoogactief afval wordt er apart bewaard in aangepaste opslaggebouwen. In het noorden van de site in Dessel, nabij een opslaggebouw voor laagactief afval, is het al enkele maanden drukker dan gewoonlijk.

Extra module

“We breiden het opslaggebouw voor laagactief afval uit met een extra opslagmodule”, zegt **Len Hodges van Belgoprocess**. “Die zal plaats bieden aan vijfduizend vaten. De uitbreiding is nodig om de periode tot de opstart van de oppervlaktebergingsinstallatie te overbruggen, waarin op termijn al het laag- en middelactieve kortlevende afval in ons land geborgen zal worden. De werkzaamheden verlopen vlot; de module zal wellicht in het voorjaar van 2021 operationeel zijn.”

Ondanks de impact van het coronavirus liggen de werken goed op schema. “Dat komt onder meer door de zachte winter. De aannemer heeft de voorbije maanden de betonnen vloerplaat gestort, de wanden opgetrokken en het dak geplaatst. De ruwbouw is dus klaar, en we verwachten dat de technieken voor bijvoorbeeld elektriciteit en ventilatie na het bouwverlof afgewerkt kunnen worden.”

Nieuw gebouw voor vaten met gelvorming

Iets verderop komt er een gebouw bij waarin de vaten met laagactief afval opgeslagen zullen worden waarop in 2013 gelvorming werd ontdekt. “Zo’n 5600 afvalvaten lopen een risico op gelvorming. Hoewel die gelvorming geen gevaar oplevert voor mens en milieu, zijn de vaten momenteel niet geschikt voor de oppervlakteberging. In het nieuwe gebouw zullen we ze daarom veilig opslaan en blijven opvolgen.”

Eind dit jaar vindt de eerstesteenlegging plaats. “In afwachting werd het terrein alvast ontbost en bouwklaar gemaakt, en hebben we de nodige vergunningen aangevraagd. In de loop van deze zomer wordt ook bekrachtigd welke aannemer de bouw op zich zal nemen.”

Hoogspanningsgebouw

Een extra hoogspanningsgebouw op de site zal alle nieuwbouwprojecten voorzien van voldoende elektriciteit, zoals de Installatie voor de productie van monolieten (IPM), het gebouw voor de vaten met gelvorming en de extra module van het opslaggebouw voor laagactief afval. **Gunter Van Zaelen van NIRAS**: “Die werken zijn volop aan de gang. We verwachten dat we het gebouw in het najaar kunnen aansluiten op de andere werven zodra die behoefte hebben aan elektriciteit.”

NIRAS ADVISEERT FANC BIJ VERGUNNINGSDOSSIER

“WE WILLEN OOK TOEKOMSTIG AFVAL VEILIG KUNNEN BEHEREN”

Sinds de zomer van 2018 geeft NIRAS advies bij vergunningsdossiers over nucleaire installaties die ingediend worden bij het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle. Door ons al in de vergunningsfase te betrekken, kunnen de toekomstige afvalstromen beter beheerd worden en kan rekening worden gehouden met de latere ontmanteling van de betrokken installaties.

Elke installatie in ons land die wil werken met radioactieve stoffen die risico's met zich meebrengen voor mens en milieu – zoals kerncentrales, ziekenhuizen en onderzoeksinstellingen – moet daarvoor een aanvraag indienen bij het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC). Tijdens de vergunningsprocedure die daarop volgt, is het FANC nu al twee jaar wettelijk verplicht om in bepaalde gevallen het advies van NIRAS in te winnen. Wouter Schroeders en Ronny Simonon, de NIRAS-contactpersonen voor het agentschap, geven tekst en uitleg bij de nieuwe adviesrol.

Waarover adviseert NIRAS het FANC precies?

Wouter Schroeders: “Het FANC ontvangt regelmatig vergunningsaanvragen, bijvoorbeeld voor de oprichting van een nieuwe nucleaire

installatie. Het vraagt dan het advies van NIRAS over de aspecten die behoren tot onze bevoegdheid. Concreet gaat dit over het radioactieve afval dat die installatie zou produceren tijdens de exploitatie en over de latere ontmanteling van de installatie. Om daarover een gemotiveerd advies te kunnen geven, moet de aanvrager de nodige informatie bij zijn vergunningsaanvraagdossier voegen via de deeldossiers ‘radioactieve afvalstoffen’ en ‘ontmanteling’. In overleg met het FANC hebben we op voorhand nauwkeurig vastgelegd welke informatie dat moet zijn.”

Ronny Simonon: “De bedoeling van die aanpak is om toekomstige afvalstromen vandaag al te identificeren en na te gaan of NIRAS het verwachte radioactieve afval veilig kan beheren. In de eerste plaats op korte termijn, in haar bestaande verwerkings- en opslaginstallaties, maar ook met het oog op de definitieve berging van het afval op lange termijn. ‘Vooruitdenken’ is hier het sleutelwoord.”

In welke gevallen is het advies van NIRAS wettelijk vereist?

Wouter Schroeders: “Het advies is een verplichting bij vergunningsaanvragen die gaan over nucleaire installaties van klasse I en IIa. Dat is vakjargon voor installaties waar bijvoorbeeld relatief grote hoeveelheden radioactieve stoffen aanwezig zijn. Denk aan de kernreactoren in ons land

en aan de gebouwen waar gebruikte splijtstoffen liggen opgeslagen. Of aan bedrijven waar gewerkt wordt met krachtige, industriële bestralingsapparaten.”

Ronny Simonon: “Als een exploitant of een toekomstige exploitant een vergunning aanvraagt om zo'n installatie te bouwen, aan te passen of over te dragen, is er een advies van NIRAS nodig. Dat geldt ook voor de vergunningsaanvragen om een installatie van dat type te ontmantelen. Bij installaties die thuishoren in een lagere klasse waar kleinere hoeveelheden radioactieve stoffen aanwezig zijn – zoals in ziekenhuizen, universiteiten of in de industrie – is een advies van NIRAS enkel verplicht in welbepaalde gevallen waarover duidelijke afspraken werden gemaakt met het FANC.”

Hoe gaat NIRAS te werk om advies te geven over toekomstig afval?

Wouter Schroeders: “Voor een veilig afvalbeheer moet je ook de toekomstige afvalstromen in kaart brengen. Op basis van de informatie uit het vergunningsaanvraagdossier proberen we zicht te krijgen op het type radioactief afval dat de installatie zou produceren, en op de hoeveelheid afval. Voor bepaalde afvalstromen bestaan er al beheersscenario's, voor andere tracht NIRAS om tijdig zulke scenario's uit te werken. In dat laatste geval doen we in het advies voorstellen aan de exploitanten en

“Een veilig afvalbeheer betekent ook dat je toekomstige afvalstromen in kaart brengt.”

WOUTER SCHROEDERS,
NIRAS (OP DE FOTO
HIERNAAST)

worden er voorwaarden opgelegd om te verzekeren dat de toekomstige beheermethode correct kan worden toegepast. Die voorwaarden kunnen gaan over de opstart van een onderzoeksprogramma om onze opmerkingen te beantwoorden.”

Ronny Simenon: “Het FANC kreeg een tijdje geleden bijvoorbeeld een aanvraag van een ziekenhuis: dat wou in de strijd tegen prostaatkanker werken met een radioactieve stof die nog nooit eerder vergund was in België. Wij hebben toen bekeken welk soort afval het gebruik van die stof zou creëren en of we dat afval veilig konden beheren. We gingen met andere woorden na of er een geschikt transport-, verwerkings-, opslag- en bergingsscenario voor bestond. Dat bleek het geval, dus konden we een positief advies geven.”

NIRAS adviseert ook van bij de vergunningsfase over de ontmanteling van nucleaire installaties. Wat betekent dat?

Ronny Simenon: “Bij de ontmanteling van buiten dienst gestelde nucleaire installaties ontstaan verschillende afvalstromen. Het radioactieve afval – bijvoorbeeld geactiveerd beton – moet worden afgevoerd naar NIRAS. Voor ons is het daarom belangrijk om zo vroeg mogelijk alle informatie te hebben over de aard en de hoeveelheid van dat radioactieve afval. De adviesronde die nu bij bepaalde belangrijke vergunningsaanvragen hoort, helpt daarbij. Zo weten we nog voor de eerste steen van een installatie gelegd wordt wat we in de toekomst mogen verwachten. Door vandaag proactief te zijn, kunnen we maatregelen voorstellen die de ontmanteling later vereenvoudigen.”

Wat doet het FANC met het advies van NIRAS?

Wouter Schroeders: “Het FANC beslist of ons advies en onze aanbevelingen worden meegenomen in de verdere vergunning. Bijvoorbeeld door de exploitant extra vergunningsvoorwaarden op te leggen met betrekking tot het beheer van radioactief afval.”

Ronny Simenon: “Intussen is deze manier van werken zo’n twee jaar

aan de gang, en het behandelen van de vergunningsdossiers gaat steeds vlotter. Ongeveer eens per maand komt er een nieuw dossier binnen. Daar buigen zich dan meerdere collega’s uit verschillende disciplines over, altijd in nauwe samenwerking met het FANC. NIRAS en het FANC streven immers hetzelfde doel na in dit verhaal: de veiligheid in nucleaire installaties in ons land naar een nog hoger niveau tillen.”

“Door vandaag proactief te zijn, moet de exploitant meer rekening houden met de latere ontmanteling van zijn installatie.”

RONNY SIMENON, NIRAS

WERKEN ONDERZOEKSLABORATORIUM HADES

OUDSTE TOEGANG TOT ONDERGRONDS LAB KRIJGT GRONDIGE OPKNAPBEURT

Dit jaar renoveert ESV EURIDICE, het economische samenwerkingsverband tussen NIRAS en SCK CEN, de oudste schacht die toegang verleent tot het ondergrondse laboratorium HADES. De bijbehorende ophaalinstallatie wordt vervangen. In de loop van 2021 kunnen de rondleidingen in het lab herstarten.

De iconische groene toren, die hoorde bij de ophaalinstallatie van de oudste toegangsschacht, is nu afgebroken. Het hele toegangscapex wordt gerenoveerd.

“Tijdens de vernieuwingsoperatie knappen we de oudste toegangsschacht grondig op. We vervangen de ophaalinstallatie en er komt een volledig nieuw ophaalgebouw.”

PETER DE PRETER, EURIDICE

In het ondergrondse onderzoeks-laboratorium HADES in Mol, kort voor *High Activity Disposal Experimental Site*, gebeurt al tientallen jaren internationaal toonaangevend onderzoek naar de geologische berging van hoogactief en/of langlevend afval. NIRAS en SCK CEN voeren het onderzoek uit binnen EURIDICE, hun economische samenwerkingsverband. Om te bestuderen of een systeem van geologische berging veilig en haalbaar is, doen ze in het lab grootschalige tests, technische demonstraties en experimenten. In HADES zal nooit radioactief afval geborgen worden.

Vernieuwingsoperatie

De komende jaren gaan de onderzoeksactiviteiten in het ondergrondse lab verder. Om de toegang tot het lab ook in de toekomst te kunnen verzekeren, startten er begin dit jaar renovatiewerken. “HADES ligt op een diepte

van 225 meter en is met een ophaalkooi bereikbaar via twee toegangsschachten”, zegt **Peter De Preter, directeur van EURIDICE**. “De oudste werd uitgegraven in het begin van de jaren ’80. De bijbehorende ophaalinstallatie – met de iconische groene toren – deed voordien nog dienst in de steenkoolmijn van het Henegouwse Ressaix. Het hele toegangscomplex steken we nu in een nieuw jasje.”

“Tijdens de vernieuwingsoperatie knappen we de oudste toegangsschacht grondig op. We vervangen de ophaalinstallatie en er komt een volledig nieuw ophaalgebouw. De renovatie is onder meer nodig omdat we steeds moeilijker vervangstukken voor de ophaalinstallatie kunnen vinden. De veiligheid van de toegang voldeed nog altijd aan alle normen. Tot voor kort werd de schacht gebruikt voor het transport van materiaal en als nooduitgang.”

Om te bestuderen of een systeem van geologische berging veilig en haalbaar is, doen NIRAS en SCK CEN in het lab grootschalige tests, technische demonstraties en experimenten.

De renovatie is onder meer nodig omdat het steeds moeilijker wordt om vervangstukken te vinden voor de ophaalinstallatie.

Mooie vorderingen

Intussen zijn de renovatiewerken al enkele maanden aan de gang. “Hoewel de aannemers hun activiteiten even moesten onderbreken door de coronacrisis is de werf flink opgeschoten. De ophaalinstallatie is weggehaald, en ook de loods die fungeerde als ophaalgebouw. Er staat nu een andere, tijdelijke ophaalinstallatie voor de onderhoudswerken in de toegangsschacht. De aannemers ontmantelen die volledig: noodladder, geleiders, nutsleidingen ... alles gaat eruit.”

Als dat achter de rug is, wordt het beton van de schacht gereinigd en indien nodig hersteld. Daarna rusten de aannemers de schacht weer uit met alle nodige voorzieningen, zoals nieuwe geleiders voor de ophaalkooi, datakabels en leidingen voor water en perslucht. “Tegelijkertijd plaatsen ze bovengronds het nieuwe ophaal-

gebouw. In de laatste fase volgt de permanente ophaalinstallatie. Zodra die operationeel is, kunnen de eerste testritten beginnen”, besluit Peter De Preter.

Volgens de initiële planning zou de renovatie eind dit jaar rond zijn. Maar door de coronacrisis komen er

mogelijk een aantal weken vertraging bij. De drie aannemers die instaan voor de werken komen uit een selectie na een Europese aanbesteding. Onder hen twee bedrijven uit de regio. De totale kostprijs van het project bedraagt meer dan 7 miljoen euro en wordt gefinancierd door NIRAS.

GEEN ONDERGRONDSE BEZOEKEN IN 2020

Tijdens de werken is HADES alleen toegankelijk voor onderzoek en onderhoud. Er kunnen dit jaar dus geen bezoeken aan het ondergrondse lab plaatsvinden. In de loop van 2021 kan dat weer wel. Bovengrondse bezoeken aan de permanente tentoonstelling over het onderzoek naar geologische berging blijven mogelijk. Voor scholen wordt ook nog altijd het interactieve rollenspel ‘De Bergemeesters’ georganiseerd.

U kunt de site van EURIDICE in Mol bezoeken in groep en op aanvraag. Meer info over de permanente tentoonstelling en het rollenspel ‘De Bergemeesters’ vindt u op www.euridice.be

"HET IS MIJN TAAK OM DE WERKING VAN ONS MANAGEMENTSYSTEEM VOORTDUREND IN VRAAG TE STELLEN"

Bij het veilige beheer van radioactief afval komen strikte procedures kijken, waar tal van processen achter schuilgaan. Met haar team ondersteunt Veerle Stroobant de medewerkers van NIRAS die die processen van naaldje tot draadje in kaart brengen. Tegelijk gaat ze na waar er ruimte is voor verbetering.

Hoe bent u bij NIRAS terechtgekomen?

“Toen ik enkele jaren geleden op zoek was naar een nieuwe uitdaging, was er een vacature bij NIRAS die me in het oog sprong. Ze zochten een medewerker voor projectbeheer, wat aansloot bij de baan die ik op dat moment had. Werken bij NIRAS leek me echt boeiend. Ik was al vertrouwd met de sector van het afvalbeheer, en ik wist dat mijn wetenschappelijke achtergrond hier goed van pas zou komen.”

“Tijdens het eerste sollicitatiesprek kwam naar boven dat er nog een andere vacature openstond waarvoor ik in aanmerking kwam: een functie binnen het domein van managementsystemen. Dat is een ruim begrip voor een zeer gevarieerde job, die ik intussen al zo'n zeven jaar met plezier uitoefen.”

Wat houdt die job precies in?

“NIRAS streeft ernaar om zich continu te verbeteren als organisatie, zowel in haar rol van afvalbeheerder als in die van nucleaire exploitant. Toen we exploitant werden van de nucleaire site in Fleurus, werden we bij wet verplicht om een geïntegreerd managementsysteem (IMS) te implementeren. Daarbij horen een aantal activiteiten zoals het definiëren, beschrijven en documenteren van de verschillende processen in onze organisatie.”

“Die nieuwe rol vormde destijds het startpunt om ons bestaande systeem verder te ontwikkelen tot een volwaardig managementsysteem. Maar NIRAS werkt hier niet enkel aan omdat dit wettelijk verplicht is. We willen er als organisatie ook zoveel mogelijk voordeel uit halen voor onze medewerkers.”

“Heel concreet: als een medewerker van de dienst ‘Acceptatie’ een aanvraag krijgt voor de overname van afval, moeten er heldere procedures op papier staan die bepalen welke weg die aanvraag moet volgen tussen de verschillende processen. Het moet ook duidelijk zijn wie welke taken uitvoert. Soms blijkt dat zo'n proces niet vlot verloopt. Ons team gaat dan na hoe het beter kan, met bijzondere aandacht voor de interactie tussen de verschillende processen. Zo blijven we onze werking voortdurend in vraag stellen en vergroten we de efficiëntie en de performantie van onze organisatie.”

“Dankzij dat helikopterzicht ontdekken we ook kansen. Zo merkten we bijvoorbeeld dat er binnen NIRAS behoefte was aan een gestructureerd intern controlesysteem. Dat gaf aanleiding tot de oprichting van de dienst ‘Interne organisatiebeheersing en continu verbeteren’, waar ik intussen coördinator van ben.”

U zet ook mee uw schouders onder de veiligheidscultuur bij NIRAS?

“Dat klopt: bij alles wat we ondernemen, staat de veiligheid van medewerkers, omwonenden en het milieu immers voorop. Die veiligheidscultuur willen we ondersteunen en in leven houden. Onder leiding van de dienst ‘Veiligheid, Gezondheid, Milieu en Bescherming’ nemen we daarvoor uiteenlopende initiatieven.”

“Zo werd er vorig jaar een ‘veiligheidsdag’ georganiseerd waarop ook ruimte was voor thema's als stress op het werk. Het doel van zulke initiatieven is een cultuur te creëren waarin iedereen zijn steentje bijdraagt aan een veilige werkomgeving. En dat lukt: onze medewerkers doen zelf voorstellen over hoe hun functie de veiligheid naar een nog hoger niveau kan tillen.”

“We willen continu verbeteren als organisatie, zowel in onze rol als afvalbeheerder als in die van nucleaire exploitant.”

VEERLE STROOBANT, NIRAS

Uit welke aspecten van uw job haalt u de meeste voldoening?

“Wat mijn baan zo interessant maakt, is de afwisseling. Ik kan met veel zaken tegelijk bezig zijn die elk een andere vaardigheid aanspreken. De ene dag verdiep ik me in procesbeschrijvingen, om me een dag later vast te bijten in de voorbereiding van een strategisch overleg. Ook de intensieve samenwerking met andere afdelingen maakt het aangenaam werken hier. Ik leer bijna iedereen kennen die bij NIRAS aan de slag is.”

Op welke realisaties bent u het meest trots?

“Ik heb mee alle processen binnen onze organisatie in kaart gebracht. Het einddoel was bekend – een overzichtelijk model opstellen van alle activiteiten van NIRAS, en van de manier waarop die samenhangen – maar de weg ernaartoe hebben mijn collega's en ik zelf uitgestippeld, vertrekkende van het toen bestaande kwaliteitssysteem. Dit helpt ook nieuwe medewerkers een weg te vinden in de werking van NIRAS. Vandaag zie je goed hoe die procesbeschrijvingen zorgen voor een geoliede machine. Daar ben ik best fier op.”

HOUTSKELETBOUW BEZOEKERSCENTRUM TABLOO IN VOLLE GANG

Ondanks een tijdelijke onderbreking van de werf door de coronacrisis gaan de werkzaamheden aan het bezoekerscentrum Tabloosentrum in Dessel goed vooruit. Begin dit jaar werd de betonnen tafelstructuur van het centrum afgewerkt die van Tabloos honderden jaren lang een herkenningspunt zal maken in het landschap. Daarna ging de aannemer van start met de ruimtes in houtskeletbouw op en onder de tafel.

De bovenste ruimtes zijn intussen klaar: de toegang tot het toekomstige panoramaplatform op het dak en enkele vertrekken op de tweede verdieping, zoals het educatieve laboratorium en het sanitair. Omdat de houten wanden al zijn voorbereid in het atelier verloopt de montage erg vlot: op de werf moet het houtskelet enkel nog geplaatst en afgewerkt worden.

De montage van de houten structuur is nu volop aan de gang voor de eerste verdieping en de benedenverdieping van het centrum. Daar komen onder meer de kantoorruimtes, de theaterzaal en een gezellige bistro. Verder op de planning deze zomer: de technische installaties voor water, elektriciteit en ventilatie, en de eerste grondwerken voor het landschapspark. Dat park komt aan de zuidwestkant van Tabloos, op het terrein waar tot vorig jaar het festival Graspop Metal Meeting plaatsvond. Het festivalterrein schuift daarom vanaf 2021 enkele honderden meters op.

De bovenste ruimtes, zoals de toegang tot het toekomstige panoramaplatform op het dak, zijn intussen klaar.

NIRAS EN BELGOPROCESS SCHENKEN BESCHERMINGSMATERIAAL

Om het hoofd te bieden aan de coronacrisis moeten we allemaal, meer dan ooit, solidair zijn om elkaar te steunen en voor elkaar te zorgen.

Voor NIRAS komen de gezondheid en de veiligheid van de medewerkers en de Belgische bevolking in haar geheel op de eerste plaats. Daarom heeft ONDRAF-Site Fleurus beslist haar voorraad Tyvek-overalls (+/- 1500 stuks) te schenken aan het Grand Hôpital de Charleroi. Belgoprocess, de industriële dochteronderneming van NIRAS in Dessel, schonk

eveneens maskers en overalls aan ziekenhuizen en aan de Brandweer Zone Kempen.

Met dit gebaar geven NIRAS en haar dochteronderneming blijk van burgerzin, solidariteit en verantwoordelijkheidszin in deze ongekende situatie en wensen ze hun dankbaarheid en steun te betuigen aan het verzorgend personeel dat deze situatie in de frontlinie beleeft. Enkel samen zullen we erin slagen deze crisis van uitzonderlijke proporties te doorstaan.

WANDEL OVER DE TOEKOMSTIGE OPPERVLAKTEBERGINGSSITE VOOR RADIOACTIEF AFVAL

Op zoek naar een leerrijke uitstap voor uw school, vereniging, bedrijf of vriendengroep? Voortaan kunt u een bezoek aan het informatiecentrum Isotopolis in Dessel – voorlopig nog dé referentie voor informatie over radioactieve afvalstoffen – combineren met een unieke wandeling over de toekomstige oppervlaktebergingsite voor laag- en middelactief kortlevend afval. U kunt de wandeling ook apart boeken, zonder een bezoek aan het centrum.

Een parcours van zo'n vijf kilometer lang leidt langs talrijke natuurlijke bezienswaardigheden. Onderweg geeft een gids uitleg bij het heidelandschap, het natuurbeheer op de site en de aanwezige planten en dieren, zoals de zeldzame gladde slang. Ook het oppervlaktebergingsproject

komt aan bod. Het einde van de tocht voert de wandelaar immers langs de terreinen waar op termijn radioactief afval wordt geborgen.

De wandeling is alvast een voorproefje van het aanbod van het nieuwe bezoekerscentrum Tabloo,

dat in het najaar van 2021 zijn deuren opent. U zult er onder andere een interactieve expo over radioactiviteit en het beheer van radioactief afval kunnen bezoeken. Of kunnen ontspannen in het uitgestrekte landschapspark met speelzones voor kinderen van alle leeftijden.

Begin februari kwam een school de nieuwe wandeling als eerste uitproberen.

PRAKTISCH

- Op voorhand reserveren is verplicht. Contacteer ons via isotopolis@belgoprocess.be of 014 33 40 32.
- Voor groepen vanaf 10 personen.
- Duur: ruim twee uur.
- De wandeling is gratis.

OP DE LAATSTE PAGINA AANBELAND? LEES ONLINE VERDER!

Is uw interesse gewekt voor de manier waarop NIRAS het radioactieve afval in België beheert? Neem dan zeker een kijkje op onze blog. We geven er regelmatig een update van onze belangrijkste activiteiten.

Wat mag u verwachten?

- Een unieke blik achter de schermen van het oppervlaktebergingsproject in Dessel.
- Een stand van zaken over een eindbestemming voor hoogactief en/of langlevend afval.
- Het laatste nieuws over alle andere aspecten van een veilig afvalbeheer.

WWW.NIRAS.BE/BLOG

